

dors, com Cerverí de Girona («avetz pel *blon* d'aur, qui ben lutz», 67/92.19), però l'obra lírica de Cerverí fou escrita en occità correcte i quasi pur. Tampoc es pot dir que hagi estat mai un mot castellà, car allí s'usa [1717] amb característiques semblants a les catalanes; a l'Edat Mitjana i en el S. xvi s'havia emprat allí una forma *brunda*, com a epítet d'Isolda, per a la qual veg. el DCEC, s. v. *blondo*.

En canvi el mot és antic i arrelat en tres llengües romàniques, o almenys en la meitat septentrional de llurs dominis. L'it. *biondo* ja és freqüent en els segles xiii-xiv: Dante [*Purg.* VIII, 34, etc.], Cavalcanti, Boccaccio, etc. En occità antic tenim força testimonis de *blon*, *blonda*, des dels trobadors clàssics i de la primera època, especialment en els septentrionals Guiraut de Calansó, B. de Ventador («com la naus en l'onda / --- pena d'amor / de Tristan l'amador / --- / per Izeut la *blonda*», *Tant ai mon cor ple de joya*, v. 47), *Gerart de Rossilhon*; el mot i els seus derivats podrien ser imitats, en Matfré Ermengaut, i en els nostres Ramon Vidal i Cerverí, dels trobadors llemosins, com Giraut de Bornelh: «ja siatz vós, donzella, bel' e *blonda*, / pauc d'ira-us notz e paucs jois vos aonda» (Appel, *Chrest.*, 91.18; Rayn. II, 228). Des del francès, on és mot popular, productiu i de totes les èpoques, ha passat a moltes llengües europees, entre elles les germàniques; si bé en aquestes no es troba sinó des de data més o menys recent: en alemany no esdevé usual fins a la fi del S. xvii; en neerlandès i en anglès, aparegué des d'un poc abans, però en aquest és encara un mot d'atmosfera forastera o poètica (molt menys usat que el tradicional *fair*).

Per a l'origen del mot romànic s'han cercat etimologies germàniques, veg. Kluge, *ZRPb.* xli, 679 (cf. el seu dicc. i el de Franck), o llatines (Nigra, *Rom.* xxvi, 555; Brück, *Neuphil. Mittgn.* xxii, 118-9), unes i altres purament hipotètiques i molt improbables.¹ D'aquestes etimologies només la de Kluge ha aconseguit alguna acceptació, car la hi admeteren Walde-P (II, 218) i Wartburg; i, enduts per l'exemple d'aquests, Pok. (*IEW*, 157) i M-Lübke (*REW*); M-Lübke vacilla encara en aquesta ed. entre l'etimologia germànica i la de Brück; i Pok. i fins Wartburg ho fan lacònicament, com amb reserva; Bloch rebutja la idea.

L'afirmació dels partidaris, que l'existència d'un fràncic *BLUND es podria justificar, es funda només en una etimologia hipotètica del scr. *bradhnáh* 'roig pàl·lid, rogenc tèrbol, esgroguissat', suposant que aquest vingui d'un indoeur. *BHLNDH-NO-, emparentat amb els germ. *blind* 'cec' i *blandan* ~ *blendan* 'mesclar';² ultra que el fonament semàntic i morfològic d'aquesta etimologia del mot índic és per la seva banda molt vague i balder, dues autoritats en la matèria, com Uhlenbeck i Mayrhofer (en llurs diccionaris etimològics) rebutgen aquesta pretesa base per al sànscrit, admetent que prové d'un BHRDHI-NO-, representat per l'eslau *bronjy* 'roig brunenc', 'blanquinós'; per més que l'explicació indoeuropea d'aquest mot mateix és discutida (Pokorny en això discrepa de Vasmer), és clar que, amb aqueixes, cauen les úniques bases una mica fer-

mes de l'hipotètic mot germànic.

Més raonable sembla que el romànic *blond* sigui mot d'origen sorotàptic. El cabell ros no s'esguardava en l'Antiguitat com a propi solament dels pobles teutònics, sinó també dels eslaus, etc. Les esclaves i esclaus eslaus, sàrmates i bàltics eren tant o més abundosos a Roma que els germànics, mirats com a més esquerps i indòmits. Ara bé les úniques llengües indoeuropees on trobem afins clars per al tipus *BLONDO- 'ros' són les bàltiques: lit. *blandūs* (som a la gran zona indoeuropea de o > a) 'tèrbol', 'fosc', *blaūdas* 'temps rúfol' («trübes Wetter»), *blindo* 'vesprejar', 'tornar-se fosc el color', 'enterbolir-se' (alternança o-ē indoeuropea), *blunde* 'sàlic, desmai' (tan sovint descobert), cf. Pok., *IEW*, 157.²

És sabut que les «cortesanes», en la Roma de l'Antiguitat, es posaven perruques rosses o roges, i que les romanes de vida dubtosa les imitaven.³ Així, doncs, els eslaus antics *blōditi*, *blēdo* «*πορνείων*» ('putejar', 'córrer-la amb prostitutes'), *blōdi* 'prostitució' (que suposen una base BLOND-), em semblen encara un indicati de l'existència d'un sorotàptic *BLONDĀ 'dona rossa' i 'prostituta'. No sembla haver-hi testimoni epigràfic del mot.⁴ No dubto gaire que *BLONDOS, -Ā (amb una o tancada que ben aviat es confongué amb la ū), és un mot que passà des d'aqueix substrat a tota la Romània del Nord, ja en el llatí vulgar, si bé mirat com una expressió horrida de gent baixa i tèrbola, que trigà segles a vèncer els prejudicis socials, i per això no figura en les fonts escrites.

¹ Sobre la hipòtesi germànica el mateix Kluge s'expressa amb forta reserva i com a cosa d'altri («wird angenommen», «mögen übernommen haben»). La idea llatina de Nigra i Brück peca greument per tots costats (derivatiu, formal); i, en l'aspecte semàntic, l'argument en pro de ALBUS basat en un pasatge del *Mare Amorosum*, text sicilià del S. XIII, on s'ha cregut que *biondo* significués 'blanc', és més que dubtós, perquè la comparació primera no és amb l'arç blanc sinó amb *fila d'auro*, veg. Spitzer, *Romanische Lit.-Studien*, 1959, p. 529. — ² El mot degué ser comú a totes les llengües bàltiques, car també està representat en letó, si bé amb sentits més diferents (veg. Pok.), i en prussia antic, on el compost *welo-blundis* significa 'mul' (gloss. d'Elbing, 437), partint de la idea de 'vagabundejar, fer de roda-soques' (d'on 'bèstia de tragner'), en combinació amb l'arrel *WEL-* 'voltar'; sentit que s'acosta més al dels mots eslaus que citaré. — ³ Recordem el cas de l'escandalosa Messalina, i els que ens conten Petroni, Juvenal i Marcial; en bescantar aquestes elegants perquè importen perruques rosses de «Germània», es refereix, naturalment, a tot el Nord d'Europa, països dels quals el poeta celtibèric tenia coneixement un poc vague. Veg. les dades que reuneixo sobre això en l'article *rufián* del DCEC (IV, 84a) i les notes 5, 6, 7. — ⁴ Per més que ho doni a entendre, Whatmough, *Dial. of Anc. Gaul*, p. 140. Però es tracta de la hipòtesi de Weisgerber, *Die Namen der Ubier* (ed. 1968), pp. 357, 361, 411,